

ENEBAKK HISTORIELAG

STIFTET 1955

Årsmelding 2010

Styret i Enebakk Historielag har i 2010 bestått av:

Henning Bergersen (Leder)
Amund Ruud (nestleder)
Eva Kristoffersen (kasserer)
Juul Sverre Stener (Sekretær)
Nils Butenschøn (styremedlem)
Heidi Wattum (styremedlem)
Mari Ringnes (styremedlem)
Bjørnar Thoresen (1. vara)
Håkon Kjelstrup (2. vara)
Willy Klein (3. vara)

Håkon Tysdal har vært lagets representant i styret til Romerike Historielag. Han sitter som styremedlem i perioden 2009 – 2011.

2010 har vært nok et aktivt år for historielaget. Det har vært avholdt 10 ordinære styremøter med godt fremmøte.

Ordningen med arbeidsgrupper og rapportører fungerer fortsatt bra, både med midlertidige undergrupper og de permanente. Arbeidet i skolegruppa og bygdetungruppa har i 2010 blitt utført direkte fra styret.

I desember 2009 var medlemstallet 257, mens det pr. november 2010 har sunket til 250. Nedgangen i medlemsmassen skyldes hovedsakelig dødsfall.

ÅPNE MØTER OG RUSLETURER

ARRANGEMENTSGRUPPA ble vedtatt opprettet på styremøte i Enebakk historielag 15. februar 2006. Grappa er en videreføring av den tradisjonelle arrangementskomiteen. Medlemmer av grappa i 2010 har vært Heidi Wattum, Bjørnar Thoresen og Eva Kristoffersen. Rapportører til styret har vært **Eva Kristoffersen** og **Mari Ringnes**.

Grappa arbeider med følgende oppgaver: Planlegging, tilrettelegging og praktisk gjennomføring av historielagets rusleturer, temamøter og andre arrangement.

Etter et rolig år i 2009 har vi i 2010 igjen trappet opp antallet rusleturer og temamøter. Vi startet også våre arrangementer tidligere i 2010 enn vi tidligere har gjort. Det har vært varierte, spennende og hyggelige arrangementer rundt i hele Enebakk, samt i nabokommunen Rælingen.

Årets arrangementer har vært:

20. JANUAR: TEMAMØTE I LAGSHUSET - UTVANDRINGEN TIL HAWAII

Foredrag ved Torbjørn Greipsland. Servering. **15 fremmøtte.**

21. FEBRUAR: RUSLETUR PÅ BJERKE BRUK I YTTERBYGDA

Rusletur på Bjerke bruk. Turledere var Nils og Hans Butenschøn med god hjelp av sine koner og Rolf Solberg. Vi hygget oss med gløgg, kaffe og kaker i Ragnhilds Rom etter turen. **12 fremmøtte.** 15 minusgrader og vind.

5. MARS: FORESTILLING I ENEBAKK KULTURSENTER I KIRKEBYGDA – ”LA MEG BLI SOM LEOPARDEN”

En forestilling om forfatteren Ragnhild Jølsen. Forestillingen var et samarbeid med bandet MOYS og forfatterne Håkon Tysdal og Arnhild Skre. Utstilling ved kunstneren Helga Bosten. Servering ved historielaget. **50 fremmøtte.**

18. APRIL: RUSLETUR LANGS VÅG

Rusletur langs Tangenelva, via Vestby, og ut til Astrid Amundsen. Hun serverte mat og fortalte om stedet og om farens aktiviteter på eiendommen. Turlleder var Rolf Solberg. **60 deltakere. Pent vær.**

9. MAI: RUSLETUR I RAUSJØ

Vi gikk fra Bysetermåsan til Rausjø, og besøkte mange av plassene i grenda og rastet ved skolen. Østlandets Blad fulgte turen og hadde senere masse stoff fra denne turen i avisen. Turlleder Henning Bergersen. **75 deltakere. Oppholdsvær.**

7. JUNI: UTFLUKT TIL ÅRNESTANGEN I RÆLINGEN

Turen fulgte en del av Kulturminneløypa i Rælingen. Turlleder var Hans Kristian Halvorsen Monsrud. **35 deltakere. Pent vært med masse mygg.**

22. AUGUST: RUSLETUR PÅ STRANDA – ØVRE DEL AV KULTURMINNELØYPA

Turledere var Amund Ruud, Juul Sverre Stener og Bjørnar Thoresen. **30 deltakere. Pent vær.**

5. SEPTEMBER: RUSLETUR I EKEBERGSKAUEN

Vi besøkte husmannsplasser under Ekeberg, Sprangshula og rastet ved Holmetjern. Turen ble avsluttet med kunst- og brukt-utstilling på Holstad gård. Turledere var Håkon Kjelstrup og Trond Glesaaen. **65 deltakere. Strålende sol.**

12. september: BYGDEDAGEN 2010

Rekordbesøk. Pent vær

14. oktober: TEMAMØTE I PRESTEGÅRDEN – OM SOKNEPREST KINCK.

Lars Inge Magerøy fortalte om gården og fysiker Nils Voje Johansen holdt foredrag om presten Peder Kinck. Servering. **30 fremmøtte.**

3. NOVEMBER: TEMAMØTE PÅ STREIFINN - OM FLATEBY CELLULOSEFABRIKK

Harald Løbak Thoresen holdt foredrag om menneskene som arbeidet ved Flateby Cellulosefabrikk. **100 fremmøtte.**

9. DESEMBER: ÅRSMØTE I LAGSHUSET

Vi vil spesielt takke Heidi Wattum som har bakt, kokt kaffe og servert ved alle møter.

PUBLISERINGSGRUPPA

Publiseringsgruppa har i 2010 holdt en lav profil. Ingen møter har vært avholdt, men jevnlig kontakt har foregått via internett og på telefon. Publiseringssgruppa har i 2010 bestått av Tysdal og Henning Bergersen. Arbeidet har vært preget av to prosjekter; Bygdehistorien og videre arbeid med nyttegivelse av Ulf Oppegaards skrifter. Rapportør til styret har vært **Henning Bergersen.**

Bygdehistorien:

Enebakk historielag ble i oktober 2005 oppfordret av KOS-utvalgets daværende leder å starte arbeidet med en bygdehistorie for Enebakk. I 2006 gjennomførte Enebakk historielag derfor et omfattende forprosjekt, som ble fremlagt det sittende kommunestyret sent i 2007. Forslaget ble nedstemt med en stemmes overvekt. Etter kommunestyrets nei til støtte, har Enebakk historielag jobbet videre med andre alternativer for finansiering av den planlagte bygdehistorien. Konkret ble det søkt om kr 350 000 som støtte fra Sparebankstiftelsens fond. Dessverre fikk vi ikke støtte. I januar 2008 mottok Enebakk historielag kr 145.000 av fondet etter Enebakk sparebank. Denne summen er øremerket bygdehistorien.

Dessverre ser det ikke ut til at det på nåværende tidspunkt er mulig å gjennomføre prosjektet uten økonomisk støtte fra kommunen. På bakgrunn av dette, vedtok styret å legge prosjektet på is pr. mai 2010. Vi synes det er trist at kulturkommunen Enebakk er en av svært få kommuner i Norge som ikke ser verdien av å få på plass en generell bygdehistorie. Enebakk historielag vil vurdere å gjenoppta arbeidet med bygdehistorien etter kommunevalget høsten 2011. De økonomiske midler som Enebakk historielag har mottatt til prosjektet vil bli stående på lagets konto inntil prosjektet er modent for realisering.

Ulf Oppegaards skrifter:

I samarbeid med familien Oppegaard har vi siden 2008 arbeidet med utgivelse av Ulf Oppegårds skrifter. Det er delvis snakk om nyttegivelse av tidligere utgitte hefter/bøker, og delvis utgivelse av nytt upublisert stoff. To hefter ble utgitt i 2008. Det tredje heftet "Litt om kverner" er nå under arbeid og utkommer trolig på nyåret i 2011.

HISTORIELAGETS MEDLEMSBLAD - IGN

IGN har utkommet fire ganger i 2010.

Gro Arneberg Thoresen har vært redaktør av IGN i 2010. Dette er hennes andre årgang som redaktør. Alle nummer kom med opplag på 500. Alle medlemmer av Enebakk historielag får bladet tilsendt i posten fire ganger i året, som en del av medlemskontingenten.

I redaksjonen har vi vært Henning Bergersen, Inger Hilde Killerud, Juul Sverre Stener og Gro Arneberg Thoresen. I flere av utgavene har vi hatt eksterne bidragsyttere.

Utsalgsstedene har vært Havaristen (som mottar 30 eksemplarer), Flateby Jernvare og Bokhjørnet på Vågsenteret (som begge mottar 10 eksemplarer). Enebakk bibliotek har mot slutten av året mottatt syv eksemplarer for utvalg, men trekker seg fra 1.1.2011 fra salgavtalen, men vi har allerede en avtale om at Joker i Kirkebygda skal selge IGN.

På abonnementssiden er blant annet Riksarkivets bibliotek ny av året.

HJEMMESIDEN TIL ENEBAKK HISTORIELAG

www.enebakkhistorielag.no ble lansert i mars 2006 og er en videreutvikling av lagets forrige hjemmeside som åpnet i 2004. Hjemmesiden har blitt kontinuerlig oppdatert og er under stadig utvikling. Målsettingen er at hjemmesiden skal være et informasjonscenter for lagets medlemmer og andre interesserte (som f. eks media) og videreformidle informasjon om hva laget til enhver tid befatter seg med. På lagets hjemmeside kan man også bestille bøker, blader, fotografier og selvfølgelig bli medlem av Enebakk historielag. Den nye hjemmesiden har resultert i en rekke henvendelser til laget og flere nye medlemmer. På hjemmesiden finner man også en interaktiv database over kulturminner i Enebakk. Denne databasen er under stadig utvikling. Hjemmesiden er linket fra kommunens hjemmeside, samt en rekke andre historielag og organisasjoner. Antall besøkende pr. mnd i 2010 har i snitt ligget på ca. 600 treff. Dette er en god økning fra 2009. Nettetredaktør i 2010 har vært **Henning Bergersen**.

I 2010 har Enebakk historielag også fått egen Facebook-side og en egen Youtube-kanal, hvor vi kommer til å legge ut videosnutter fra virksomhet og rusleturer. Først ut er Trond Glesaaen som forteller om Brennevinsplassen i Ekebergskauen. Filmen er fra historielagets rusletur 5. september 2010. Denne filmen har pr. 1. november hatt over 300 treff.

SKOLEGRUPPA

Historielagets arbeid mot skolene har vært tungrodd fra første dag og da gruppa ble opprettet i 2006 visste vi at dette kom til å by på utfordringer. Egil Thoresen var første rapportør i perioden 2006 - 2007 og fikk til mye bra, blant annet kulturminneadopsjon av gravhaugene på Bjerke. Yvonne Sariberget overtok gruppa i 2008 og Åse Killerud var kontaktperson i 2009.

Historielaget opplever at skolegruppa hele veien har jobbet i motvind, selv om samarbeidet med kommunen om "Den kulturelle skolesekken" som kom godt i gang i 2009, har fortsatt på en god måte i 2010. Etter at Åse Killerud gikk ut av styret på forrige årsmøte sto vi uten rapportør i gruppa og vedtok tidlig i 2010 å legge gruppa på is. All kontakt vedrørende skole og Den kulturelle skolesekken har i 2010 derfor gått via leder **Henning Bergersen**.

Historielaget har i 2010 bidratt med følgende til Den kulturelle skolesekken:

- Flere omvisninger for elever i barneskolen på bygdetunet våren 2010.
Ansvarlig har vært **Inger Anne Steffensen**.

- 2 rusleturer i Ragnhild Jølsens fotspor - høsten 2010 for 8. klasse.
Ansvarlige har vært **Arne Østerby** og **Håkon Tysdal**.

Det var ingen omvisninger i Aksel Bråthens hjulmakerverksted for 6. klasse høsten 2010. Disse vil tas opp igjen når hjulmakerverkstedet blir flyttet til sitt opprinnelige plassering ved Tangenelva. Trolig skjer dette i 2011 eller 2012.

BYGDETUNET

Bygdetunsgruppa ble vedtatt opprettet på styremøte i Enebakk historielag 14. mars 2006.

Driftsansvaret for bygdetunet har i 2010 ligget direkte på styret. Dette gjaldt også mindre vedlikehold og rengjøring. Kontaktperson for bygdetunet i 2010 har vært **Eva Kristoffersen**.

Det ble avholdt vaskedugnad i mai, hvor flere fra styret deltok.

Det har vært 3 åpne omvisninger sommeren 2010 (juni, juli og august). Det var dessverre minimalt med besøk, men for de som møter er dette blitt en hyggelig tradisjon. Historielaget vurderer å gjøre mer ut av disse omvisningene sommeren 2011.

Bygdekvinnelaget har avholdt sitt sommermøte på bygdetunet. Det har vært besøk fra Follo Museum og husene ble benyttet under Bygdedagen. Olsok-gudtjenesten i august ble avholdt i kirken på grunn av regn, men serveringen foregikk på Bygdetunet.

Styret har i 2010 igjen purret kommunen vedrørende reparasjoner av lekkasje ved pipa i hovedbygningen, uten at noe ennå har skjedd.

KULTURMINNEVERN

Kulturminneverngruppa ble vedtatt opprettet på styremøte i Enebakk historielag 15. februar 2006 og arbeider med å sette fokus på bevaring og vedlikehold av og spre kunnskap om kommunens kulturminner. Kartlegging, avfotografering og skilting av gamle plasser, bygdeboger, veitraseer/stier, historiske steder, fangstgroper, jettegryter, eldre bosetting. Kartlegging, måling og fotografering av gamle bygninger. Kulturminnegruppa skal biistå i arbeidet med kulturminneplan for Enebakk.

Mange oppgaver lar seg best løse i fellesskap, og i kulturminnevernet må oppgavene løses i fellesskap av bl.a. offentlige forvaltningsorganer, grunneiere og frivillige lag og organisasjoner. Kulturminnegruppa har i flere år arbeidet for bevaring av Vesle-Auen og Haugdammen på Stranda og Kvernstua i Ytterbygda. Disse tre prosjektene har vært prioritert i 2010. Kvernstua er vedtatt til bevaring ihht. Plan- og bygningsloven. Kulturminnegruppa har i 2010 lagt ekstra stor vekt å få til en samordning av interessene, for å få til en positiv framdrift i disse tre prioriterte prosjektene. Dette er tre helt ulike kulturminner som representerer forskjellige tidsepoker i bygdas historie, og som vi ønsker skal forvaltes og ivaretas som bruksressurser for å gi kunnskap, opplevelse og verdiskaping for hele vårt lokalsamfunn i et langsiktig perspektiv.

Arbeidet med Enebakk kommune sin kulturminneplan er nesten ferdig og vi håper at denne kommer ut på høring i løpet av høsten 2010. Kommunen er også i gang med å lage digitale kart til planen. Dette innebærer at når begge disse oppgavene er fullført, vil kommunens saksbehandlere være oppdatert og ha de nødvendige hjelpemidler til å bidra med å ivareta bygdas kulturminner. Når kulturminneplanen i løpet av kort tid er ferdigbehandlet og vedtatt i kommunestyret, vil vi i Enebakk Historielag ha nådd et av våre store mål: En kulturminneplan for Enebakk.

Bidragstyttere i kulturminneverngruppa i 2010 har vært Rolf Solberg, Henning Bergersen, Egil Holstad, Bjørnar Thoresen, Geir Tøråsen, Willy Klein, Oddvar Hønsi, Kåre Halvorsen og Svein Kjeldgård. Leder av kulturminnegruppa i 2010 har vært **Juul Sverre Stener**.

Undergrupper er:

Arbeidsgruppe for prosjekt Tangenelva: Denne arbeidsgruppa samarbeider med Enebakk kommune om å ruste opp og vedlikeholde området langs Tangenelva i Ytterbygda. Man har også i 2010 nedlagt et betydelig arbeid langs elva. Tuftene etter hjulmakerverkstedet er gruset og stiene er ryddet og vedlikeholdt. Området rundt dammen er forhøyet, slik at flomvannet ikke kommer over. Kommunen fortjener ros for positiv holdning og støtte til dette prosjektet. Leder for arbeidet ved Tangenelva har i 2010 vært **Rolf Solberg**.

Arbeidsgruppe for bevaring av Vesle- Auen: Denne arbeidsgruppa ble opprettet på styremøte 12. mars 2008. Enebakk Historielag satte allerede fokus på bygningen i 2006. I 2009 ble det gjennomført antikvariske forundersøkelse av både grunnmur, murvegger og treverk. Vi venter nå på vurderingen av bygningen i kulturminneplanen, før en eventuell videre oppfølging. Ansvarlig for dette arbeidet i 2010 har vært **Willy Klein**.

Prosjekter i 2010:

Haugdammen (Stranda)

Etter løpende kontakt med kommunen siden 2007, befaring i 2009, kom saken opp til behandling i kommunestyret i 2010. Forslaget fra rådmannen var at kommunen bidro med gjenoppføring/tilbakesetting av Haugdammen til "gamle glansdager", mens utbyggerne av de nærliggende områder skulle bidra med å tilrettelegge for badeplass i Haugdammen og tursti/skolevei forbi Hauglia til Streifinn. I kommunestyret ble saken utsatt etter forslag fra en av representantene (H). Historielaget har siden vært i kontakt med kommunen og de informerte om de ville prøve å få saken lagt inn i nærliggende utbyggingsområders saksdokumenter, som et krav om bistand til gjenoppføring av

Haugdammen, oppretting av badeplass og opparbeidelse av skolevei/tursti.

I mai ferdigstilte kulturminnegruppa ved Bjørnar Thoresen, Geir Tøråsen og Juul Sverre Stener en ny bru over bekken på oversida av Haugdammen på Stranda. Ansvarlig: Kulturminnegruppa ved **Juul Sverre Stener**

Husmannsplassen Sollia (Ytterbygda)

Bevaring av restene etter husmannsplassen Sollia i Østmarkskollen startet allerede i 2006. Mesteparten av oppgavene her er nå fullført. Gruppa har i sommer foretatt rydding av busker og kratt, samt opparbeidelse av sti frem til plassen. Stien er i høst delvis gruset og vil bli fullført med informasjonsplakett og benk våren 2011. Ansvarlig: Kulturminnegruppa ved **Henning Bergersen** og **Rolf Solberg**.

Husmannsplassen Kvernstua (Ytterbygda)

Etter at Enebakk kommune overtok eierskapet av husmannsplassen, har de vært i dialog med historielaget for drift av plassen. Både de og vi ønsker en fornuftig bruk og bevaring av plassens historiske og bygningsmessige verdier. Spesielt tak og vegger på låven trenger vedlikehold. Styret i Enebakk historielag befarte Kvernstua i september 2010. Ansvarlig: Kulturminnegruppa ved **Henning Bergersen**.

Aksel Bråthens hjulmakerverksted (Ytterbygda)

Hjulmakerverkstedet ble gitt i gave til Enebakk kommune i 2008. Kommunestyret bestemte i møte i november 2009 å tilbakeføre hjulmakerverkstedet til sin opprinnelige tomt ved Tangenelva. Foreløpig er ikke flyttingen av verkstedet gjennomført. Ansvarlig: Kulturminnegruppa.

Bjerkely (Ytterbygda)

Historielaget har i 2010 vært i god dialog med kommunen og ordføreren for å bevare gamleskolen Bjerkely i Ytterbygda. Et av forslagene går ut på å invitere foreninger og privatpersoner til å bistå med oppussing/vedlikehold, og dermed få mulighet til å leie kontorplasser/møterom for en meget billig penge. Laget hadde i mai bygningsantikvar Ola H. Fjeldheim fra Fortidsminneforeningen på befaring. I juni befarte vi Bjerkely sammen med ordfører Dag Bjerke. Etter annonsering i media, vil det senere i høst bli arrangert et åpent møte med ordføreren for å se på forslag/muligheter til bevaring/drift. Ansvarlig: Kulturminnegruppa ved **Henning Bergersen**.

Kulturminneløyper

I forbindelse med kulturminneåret 2009 ble det i samarbeid med Enebakk kommune opprettet en kulturminneløype i Ytterbygda og en kulturminneløype på Stranda. Begge løypene ligger på nettet. Kulturminneløypa i Ytterbygda er blitt meget bra innlagt på nettet, dvs klar for bruk/benyttelse av skoleklasser/foreninger/turgåere, mens den på Stranda trenger en god del oppjustering på nettet før den er i den forfatning som vi ønsker. Begge løyper trenger bedre merking (egne merketegn) i terrenget. Ansvarlige: Ytterbygda: Henning Bergersen. Stranda: Juul Sverre Stener

Antikviteter

Enebakk Historielag har i år vært heldige og mottatt som gaver gjenstander/redskaper fra forskjellige plasser i bygda. De fleste av disse er foreløpig plassert på vårt lager i Ytterbygda.

EKSTERN KONTAKT

Opprettet 2009.

Enebakk historielag har løpende kontakt med en rekke eksterne organisasjoner. I første rekke Romerike historielag, hvor vi er medlem. Deretter organisasjoner som Fortidsminneforeningen, Østmarkas venner og ikke minst Akershusmuseene. Ekstern kontakt i Enebakk historielag i 2010 har vært **Henning Bergersen**.

Etter enstemmig vedtak på styremøte i Enebakk historielag, 6. mai 2010, meldte Enebakk historielag seg ut av Landslaget for lokalhistorie. Bakgrunnen for utmeldingen er landslagets nye system for kontingent, hvor medlemslagene betaler kontingent per antall medlemmer. Enebakk historielag mener at kontingenten dermed blir urimelig høy i forhold til hva man får igjen ved å stå som medlem.

SLEKTSHISTORISK KONTAKT

Slektshistorisk kontakt i Enebakk historielag i 2010 har vært **Amund Ruud**.

HUSGRUPPA OG LAGSLOKALENE

Husgruppa ble vedtatt opprettet i styremøte 6. februar 2007 som en videreføring av Arbeidsgruppe for fremtidig lokalisering (opprettet på styremøte i Enebakk historielag 19. september 2006) og som en videreføring av arbeidsgruppen opprettet 12. juni 2006. Gruppa står for drift og administrasjon av

lagslokalene i Ragnhilds Rom i Ytterbygda. Rapportør til styret i 2010 har vært **Nils Butenschøn**.

Laget flyttet inn 1. januar 2010 og har i løpet av året benyttet lagslokalet til både åpne møter og styremøter. I mai ble det avholdt dugnad, hvor ved til vinteren ble hogget og stablet. Det har også vært avholdt to dugnader med rydding og sortering i arkivet. I november 2010 ble det også satt inn varmepumpe i lokalet.

REGNSKAP

Året 2010 har vært et greit regnskapsår for historielaget. På tross av økningen i kontingenten, har den kommet greit inn. Kun 20 medlemmer har blitt purret.

Vi har ikke vært så flinke med salg av bøker, men har et flott salg av IGN, ikke minst på Flateby!

Huskostnadene for lagshuset inneholder kjøp av varmepumpe (6.000,-), rest av innredning Ragnhilds Rom og rest av strøm (ca. 13.000,-).

Enebakk historielag har i 2010 bra likviditet.

PRISER OG HEDERSTEGN

Ingen medlemmer av Enebakk historielag har i 2010 mottatt priser eller hederstegn.

HØRINGSINNSPILL

Enebakk historielag kom med et omfattende innspill til rulleringen av kommuneplan for kultur i august 2010.